

LOKALE INCLUSIE AGENDA 2026-2030

Iedereen doet mee!

In Eijsden-Margraten

Open inloop, activiteiten en andere
basisvoorzieningen voor hulp en
ondersteuning in onze gemeente

VOORWOORD

“Verschillen maken ons menselijk – meedoen maakt ons gemeenschap.”

In Eijsden-Margraten geloven we in de kracht van samen. Want samenleven gaat niet vanzelf. Soms schuurt het, zeker in een tijd waarin verschillen snel groot lijken. Maar juist die verschillen maken ons rijk. We hebben allemaal een ander verhaal, andere mogelijkheden en dromen. En toch delen we iets belangrijks: we willen allemaal meedoen, ertoe doen en iets betekenen voor onze omgeving.

Daar draait het om in onze gemeente. Iedereen moet de kans krijgen om mee te doen – op een manier die past bij wie je bent en wat je kunt. Meedoen naar vermogen, maar ook meedoen naar behoefte. Of je nu jong bent of ouder, uit een andere cultuur komt, of leeft met een beperking – Eijsden-Margraten is er voor iedereen.

Dat is niet zomaar een mooi streven, het is ook een afspraak die we als samenleving hebben gemaakt. Nederland heeft namelijk het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking ondertekend. Dat verdrag zegt: iedereen moet volwaardig kunnen meedoen. En dat gaat verder dan drempels verlagen of gebouwen toegankelijk maken. Het gaat om gehoord worden, erbij horen, jezelf kunnen zijn.

Deze inclusieagenda is daarom geen stapel papier die straks in een la verdwijnt. Het is een uitnodiging én een opdracht. Aan ons allemaal. Want inclusie maak je samen. Het vraagt iets van inwoners, verenigingen, ondernemers, ambtenaren én bestuurders.

Het betekent dat we met respect omgaan met elkaars verschillen, dat we ruimte laten voor tradities, en dat we elkaar blijven zien als mensen die allemaal willen bijdragen op hun eigen manier.

De grote vraag die we onszelf steeds moeten stellen, is: *wat kunnen we doen om te zorgen dat niemand langs de kant komt te staan?* Dat is niet altijd eenvoudig, maar het is wel de moeite waard. Voor onze gemeenschap, en voor iedereen die er deel van uitmaakt.

Samen maken we Eijsden-Margraten een plek waar iedereen zich welkom voelt, waar iedereen mee kan doen – en waar we trots op kunnen zijn.

CHRIS PIATEK

Wethouder Sociaal Domein.

INHOUD

De opbouw van dit document is als volgt:

Hoofdstuk 1 – Een Lokale Inclusie Agenda in Eijsden-Margraten

- VN-verdrag handicap
- Beleidscontext gemeente Eijsden-Margraten.
- Meldingen m.b.t. discriminatie.
- De centrale beleidsvraag.

Hoofdstuk 2 – Wat verstaan we onder inclusie

- Definitie van inclusie; lokaal gedragen visie.
- Richtinggevende uitgangspunten.

Hoofdstuk 3 – Hoe is deze agenda tot stand gekomen

- Index lokale inclusie agenda.
- Analyse.
- Quick Scan.

Hoofdstuk 4 – Inclusie in Eijsden-Margraten; wat doen we al

- Overzicht per levensdomein.
- Uitkomsten Quick scan.

Hoofdstuk 5 – Wat willen we bereiken; Lokale Koers 2026-2030

- Lange termijn visie 2026-2030.
- Ambitie.

Hoofdstuk 6 – Aanbevelingen voor lokale uitvoering.

- Aanbevelingen per thema
- Aanbevelingen per levensdomein

Aanleiding

In 2016 is het VN-Verdrag voor rechten van personen met een beperking door Nederland aangenomen. Het verdrag moet ervoor zorgen dat mensen met een beperking gelijkwaardig aan de samenleving kunnen deelnemen. Gemeenten hebben een belangrijke rol in de uitvoering van het verdrag. Gemeenten zijn sinds 2017 verplicht om in beleidsplannen aan te geven hoe zij de inclusie van inwoners met een beperking willen bevorderen. Ook moeten zij aangeven hoe zij bij die beleids- en uitvoeringsplannen inwoners met een beperking betrekken.

Veel gemeenten schrijven hun plannen op in een Lokale Inclusie Agenda (LIA). In een LIA geeft een gemeente aan hoe zij ervoor zullen zorgen dat alle inwoners, ook inwoners met een beperking, mee kunnen doen. In een Lokale Inclusie Agenda (vanaf nu LIA) geeft een gemeente aan hoe zij ervoor zorgt dat alle inwoners, ook inwoners met een beperking mee kunnen doen. Een inclusieve samenleving is er voor iedereen.

Dat uitgangspunt is niet vrijblijvend. Het verdrag verplicht ons om de samenleving toegankelijker en gelijkwaardiger te maken voor mensen met een beperking. Maar het verdrag gaat over meer dan alleen fysieke toegankelijkheid – het gaat over meedoen, gehoord worden en jezelf kunnen zijn.

In de programmabegroting 2025-2028 is in programma 1 Kwaliteit van leven opgenomen dat we in Eijsden-Margraten streven naar een inclusieve samenleving. De Lokale Inclusie Agenda 2026–2030 is hier een concrete uitwerking van.

Waar in het VN verdrag handicap steeds wordt uitgegaan van mensen met een beperking wil de gemeente Eijsden-Margraten haar Lokale Inclusie Agenda voor alle inwoners opstellen, dus oud, jong, ongeacht gender, geloof of afkomst.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 en 2 leest u de beleidscontext m.b.t. inclusie van de gemeente Eijsden-Margraten, feiten en cijfers m.b.t. discriminatie, de visie én de richtinggevende uitgangspunten. In hoofdstuk 3 wordt u meegenomen in het proces om te komen tot deze lokale inclusie agenda. Vervolgens in hoofdstuk 4 t/m 6 beschrijven we wat we al doen per levensdomein, gaan we inhoudelijk in op onze visie, beschrijven we de uitkomsten van de Quick scan en worden aanbevelingen gedaan voor lokale uitvoering.

Deze Lokale Inclusie Agenda 2026–2030 van de gemeente Eijsden-Margraten is bedoeld als richtinggevend document voor inclusief beleid voor de nieuwe raad en het nieuwe college voor de komende jaren. Het beschrijft niet alleen wat we onder inclusie verstaan, maar ook waar we nu staan, wat we willen bereiken geeft aanbevelingen voor de lokale uitvoering voor de nieuwe raadsperiode.

1. Een lokale inclusie agenda in Eijsden-Margraten

Iedereen in Eijsden-Margraten moet naar eigen kunnen meedoen in de samenleving. Met of zonder beperking en ongeacht genderidentiteit, seksuele voorkeur, geloof of culturele achtergrond. Deze Lokale Inclusie Agenda is het plan waarin staat beschreven hoe de gemeente Eijsden-Margraten werkt aan inclusie en toegankelijkheid.

VN-verdrag Handicap

Sinds 2016 is Nederland gebonden aan het VN-verdrag Handicap. Dit verdrag verplicht gemeenten om ervoor te zorgen dat mensen met een beperking op gelijke voet mee kunnen doen in de samenleving. Gemeenten moeten daarover periodiek een plan opstellen: de Lokale Inclusie Agenda.

Deze agenda beschrijft hoe we in Eijsden-Margraten kunnen werken aan een inclusieve samenleving. Het geeft richting, prioriteiten en concrete acties. Het is een levend document, gericht op wat lokaal haalbaar en betekenisvol is.

Beleidscontext gemeente Eijsden-Margraten

Inclusie en toegankelijkheid zijn centrale thema's in het beleid van de gemeente Eijsden-Margraten. Deze begrippen komen tot uiting in verschillende beleidsdocumenten, waaronder de programmabegroting 2023-2026, de nieuwe integrale verordening en de diverse beleidstukken van de afdeling Samenleving.

Programmabegroting 2023-2026:

De programmabegroting benadrukt het belang van een inclusieve samenleving waarin iedereen zich gewaardeerd voelt. Er wordt specifiek aandacht besteed aan het ondersteunen van statushouders, nieuwkomers en inwoners die hulp nodig hebben bij werk of inkomensondersteuning. Daarnaast wordt ingezet op het voorkomen en aanpakken van armoede en schulden. Het stimuleren en ondersteunen van het verenigingsleven is ook een prioriteit, met plannen om het subsidiebeleid te herzien en verenigingen te ondersteunen bij hun maatschappelijke initiatieven.

Kwaliteit van Leven:

Een inclusieve samenleving. Veel mensen in onze gemeente hebben het 'goed'. Ze hebben een baan, inkomen, sociale contacten, voelen zich gewaardeerd en geaccepteerd. Echter niet voor iedereen is dat het geval. Onze ambitie is dat Eijsden-Margraten een inclusieve samenleving is waarin iedereen die mee wil doen ook mee kan doen als ook gestimuleerd wordt om mee te doen. We sluiten niemand uit. Statushouders en nieuwkomers verwelkomen we, geven hen goede begeleiding, stimuleren de Nederlandse taal machtig te worden en laten hen kennis maken met de gemeenschap om ze hiermee sneller en succesvoller te laten participeren in de maatschappij en actief bij te dragen aan onze samenleving. Voor afgewezen asielzoekers of illegale migranten wordt aangesloten bij het Rijksbeleid. We hebben bijzonder oog voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt en inwoners met beperkingen van welke aard ook. Via Sociale zaken Eijsden-Margraten (SEM) ondersteunen wij mensen met mindere kansen op de arbeidsmarkt intensief en persoonlijk naar het vinden van werk of een passende inkomensondersteuning zodat ook zij actief kunnen blijven deelnemen in de samenleving en onze gemeenschappen. Daarnaast wordt ingezet op vroeg signaleren van schuldenproblematiek om daarmee armoede, sociaal isolement en psychische en lichamelijke gevolgen van schulden te voorkomen.

Bestuur en Dienstverlening:

In dit programma wordt ingezet op het verbeteren van de dienstverlening en het vergroten van de tevredenheid van inwoners. Er wordt een beweging in gang gezet waarbij de interne gerichtheid wordt omgebogen naar een externe georiënteerdheid, met een open en verbindende houding. Inspraak wordt als vanzelfsprekend beschouwd, met bijzondere aandacht voor kinderen en jongeren. Er wordt ruimte gegeven aan hun inbreng, en hun inzichten worden gebruikt om nieuw beleid en activiteiten te verrijken. Daarnaast wordt ingezet op het stimuleren van gemeenschapskracht en het ondersteunen van lokale initiatieven.

Wonen en Leefomgeving:

De gemeente streeft naar een aantrekkelijke wandel- en fietsgemeente, met speciale aandacht voor de veiligheid van kwetsbare verkeersdeelnemers, waaronder mensen met een beperking en schoolgaande

kinderen. Er wordt gewerkt aan veilige school-thuis-routes en veilige schoolomgevingen. Extra aandacht gaat uit naar mensen met een beperking, met als doel een gebruiksvriendelijke, veilige en comfortabele leefomgeving voor iedereen.

Integrale verordening

De Integrale verordening sociaal domein gemeente Eijsden-Margraten geeft gemeentelijke regels over de onderwerpen werken en participeren, uitkeringen, schuldhulpverlening, gezond en veilig opgroeien, gelijke ontwikkelkansen voor ieder kin en wonen in een veilige en gezonde omgeving. [Integrale verordening sociaal domein gemeente Eijsden-Margraten 2025/1 | Lokale wet- en regelgeving](#)

Bij de uitvoering van deze integrale verordening gaan we uit van een aantal samenhangende kernwaarden zoals o.a.;

- Wij ondersteunen inwoners in een (tijdelijke) kwetsbare situatie, zodat zij een goede kwaliteit van leven kunnen hebben en naar vermogen in de samenleving kunnen meedoen.
- We ondersteunen de inwoner met het oog op zelfredzaamheid. En wij gaan uit van eigen kracht.
- Wanneer eigen kracht en algemeen toegankelijke voorzieningen niet toereikend zijn, kunnen wij ondersteuning-op-maat inzetten. We maken deze ondersteuning gemakkelijk bereikbaar.

Beleidsanalyse afdeling Samenleving.

Inclusie is een belangrijk uitgangspunt binnen het beleid van de afdeling Samenleving. We willen een gemeente zijn waar iedereen kan meedoen naar vermogen – op een manier die past bij iemands leven, mogelijkheden en behoeften. Dat vraagt om beleid dat niet alleen ondersteunend is, maar ook uitnodigend: met aandacht voor laagdrempeligheid, ontmoeting, maatwerk en preventie.

Binnen het Wmo-beleid komt dit tot uiting in het versterken van een toegankelijke sociale basis. We investeren in ontmoetingsplekken, het versterken van de informele zorg, het ondersteunen van mantelzorgers en het leveren van adequate ondersteuning, zodat inwoners elkaar kunnen vinden en ondersteunen. Verschillende programma's brengen ondersteuning dichtbij en op maat. Daarbij is er nadrukkelijke aandacht voor het voorkómen van eenzaamheid.

Ook het (regionale) gezondheidsbeleid bevordert inclusie door te werken aan gelijke gezondheidskansen voor alle inwoners. Onder het motto "*health in all policies*" worden gezondheid en welzijn verbonden met thema's als armoede, mentale gezondheid, onderwijs, werk en leefomgeving. Gezondheid is immers meer dan niet ziek zijn; het gaat om volwaardig kunnen meedoen in de maatschappij.

Cultuur levert eveneens een waardevolle bijdrage aan inclusie. De *Cultuurvisie Eijsden-Margraten 2025–2030* zet cultuur in als motor voor verbinding en gelijke kansen. Toegankelijkheid, participatie en co-creatie staan centraal, met bijzondere aandacht voor jongeren, kwetsbare doelgroepen en digitale inclusie. Door cultuur te verbinden met zorg, onderwijs en welzijn wordt actief gewerkt aan sociale cohesie en ontmoeting.

Met het *Sportakkoord Heuvelland in Beweging* maakt de gemeente sport en bewegen toegankelijk voor iedereen. Diverse programma's stimuleren gezondheid, ontmoeting en zelfredzaamheid. Ook de openbare ruimte wordt beweegvriendelijk en inclusief ingericht.

Ook het onderwijsbeleid zet in op gelijke ontwikkelingskansen voor alle kinderen. Via voorschoolse educatie, het *Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid (GOAB)* en de *Lokale Educatieve Agenda (LEA)* worden achterstanden vroeg aangepakt. Inclusie wordt verder ondersteund door leerlingenvervoer en samenwerking tussen scholen, opvang en zorgpartners.

Het jeugdbeleid zet in op normaliseren en het versterken van de gemeentelijke regie. Door eerder in te zetten op preventie en ondersteuning dichtbij huis, wordt voorkomen dat jongeren onnodig in zwaardere jeugdzorgtrajecten terechtkomen. Zo blijft gespecialiseerde zorg beschikbaar en betaalbaar voor de jeugdigen die het écht nodig hebben, terwijl jongeren die het goed gaat zich gesteund weten in hun eigen omgeving.

Het participatiebeleid richt zich op meedoen naar vermogen – via werk, vrijwilligerswerk of maatschappelijke betrokkenheid. De gemeente biedt maatwerk en kijkt naar wat iemand écht nodig heeft om stappen te zetten. Er is aandacht voor mensen met een beperking, jongeren, statushouders en inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt. Zo groeit zelfredzaamheid en toekomstperspectief.

Kortom:

Binnen alle domeinen – van zorg en gezondheid tot cultuur, onderwijs, sport en werk – werkt Eijsden-Margraten aan een inclusieve gemeenschap waarin iedereen kansen krijgt om mee te doen, zich te ontwikkelen en zich thuis te voelen.

Meldingen m.b.t. discriminatie

Discriminatie.nl Limburg heeft als opdracht discriminatie te voorkomen en bestrijden en gelijke behandeling te bevorderen in de breedste zin van het woord. Volgens de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen is het hun taak onafhankelijke bijstand te verlenen aan mensen die discriminatie ervaren, hun meldingen te registreren en erover te rapporteren. Oftewel: klachtbehandeling, registratie en rapportage.

Uit cijfers van Discriminatie.nl blijkt dat het aantal meldingen door inwoners van de gemeente stijgt.

De meldingen hebben vooral te maken met:

Gemeld bij	Antidiscriminatie voorziening							
	Inwoner	Voorval	Inwoner	Voorval	inwoner	Voorval	Inwoner	Voorval
Discriminatiegrond	2021	2021	2022	2022	2023	2023	2024	2024
Geslacht	0	0	0	0	0	0	1	2
Handicap	1	0	0	0	0	0	1	0
Herkomst, Huidskleur	2	1	3	4	3	2	5	2
Leeftijd	0	0	0	0	1	1	0	0
Niet-wettelijke gronden	5	1	0	0	2	2	12	4
Seksuele gerichtheid	0	0	0	0	0	1	2	1

Gemeld bij	Politie			
	Inwoner			
Discriminatiegrond	2021	2022	2023	2024
Geslacht	0	0	0	0
Handicap	0	0	0	0
Herkomst, Huidskleur	1	2	0	5
Seksuele gerichtheid	1	1	0	1

* Meldingen door een inwoner hebben niet automatisch betrekking op een voorval in de gemeente. Meldingen over een voorval in de gemeente kunnen gedaan zijn door een inwoner, maar ook door een niet-inwoner. Er kan overlap tussen deze twee getallen zijn.

Het wordt het meest gemeld vanuit :

Gemeld vanuit inwoner	Maatschappelijk terrein			
	Inwoner			
	2021	2022	2023	2024
Buurt/ wijk	1	0	1	3
Collectieve voorzieningen	5	1	0	8
Horeca	1	0	0	0
Onderwijs	0	1	0	0
Openbare ruimte	1	0	1	0
Sport en recreatie	0	1	0	1

De wijze van discriminatie gebeurt vooral via bedreiging, omstreden behandeling, vijandige bejegening of uitlatingen.

We zien dus vooral een stijging van het aantal meldingen op herkomst/huidskleur. Ook meldingen m.b.t. geslacht en seksuele gerichtheid zijn toegenomen. De meldingen doen zich vooral voor in de collectieve voorzieningen, openbare ruimte en sport en recreatie.

De centrale beleidsvraag

Inclusie is niet iets wat vanzelf ontstaat. Het vraagt bewust beleid, samenwerking, reflectie én ruimte om te leren van wat er wel en niet werkt. Gemeenten zijn sinds de ratificatie van het VN-verdrag Handicap verplicht om belemmeringen voor mensen met een beperking actief weg te nemen. Tegelijk laat de praktijk zien dat inclusie veel breder reikt: het gaat ook over toegankelijkheid voor mensen met schulden, een migratieachtergrond, psychische kwetsbaarheid of eenzaamheid.

De gemeente Eijsden-Margraten laat in de programmabegroting en meerdere beleidsstukken zien dat er de ambitie is om te werken aan een samenleving waarin iedereen volwaardig kan meedoen. Deze Lokale Inclusie Agenda is bedoeld om daar beleidsmatig richting aan te geven – met concrete doelen, gezamenlijke acties en ruimte voor voortschrijdend inzicht.

Daarbij stellen we onszelf de volgende centrale vraag:

Hoe geven we in Eijsden-Margraten duurzaam en integraal vorm aan een samenleving waarin iedereen – ongeacht beperking of achtergrond – volwaardig kan meedoen?

2. Wat verstaan we onder inclusie

Definitie van inclusie; lokaal gedragen visie

Inclusie betekent dat iedereen in de gemeente Eijsden-Margraten meetelt en naar behoefte mee kan doen op een manier die bij hem of haar past. Niet door aparte voorzieningen te creëren, maar door de samenleving zó in te richten dat die van meet af aan toegankelijk is voor iedereen.

Dit vraagt ook dat de gemeente actief het goede voorbeeld geeft – zowel fysiek (bijvoorbeeld via een toegankelijke receptie of gebouw) als in haar communicatie, houding en dienstverlening. Inclusie gaat verder dan fysieke drempels: het vraagt ook om antidiscriminatie, sociale veiligheid, financiële bestaanszekerheid en sportmogelijkheden voor iedereen.

In Eijsden-Margraten geloven we dat een samenleving pas echt sterk is als iedereen naar vermogen én naar behoefte kan meedoen.

Inclusie is voor ons geen apart beleid, maar een vanzelfsprekende manier van kijken, denken en doen. Het zit verweven in alle domeinen van ons handelen – van zorg tot onderwijs, van sport tot dienstverlening.

We erkennen dat mensen verschillen in achtergrond, gezondheid, draagkracht en dromen. Die verschillen zijn geen obstakel, maar een kracht. Daarom streven we naar een samenleving waarin toegankelijkheid de norm is, respect het vertrekpunt en meedoen mogelijk wordt gemaakt door vertrouwen, maatwerk en samenwerking.

Inclusie vraagt om het wegnemen van drempels – fysiek, sociaal en institutioneel. Maar het vraagt ook om een actieve houding: bewustwording creëren, ontmoeting mogelijk maken, en beleid vormgeven vanuit de praktijk. We werken daarom niet alleen vóór, maar vooral mét onze inwoners, verenigingen en maatschappelijke partners. Want inclusie ontstaat daar waar mensen elkaar zien, horen en ruimte geven. Samen bouwen we aan een gemeente waar niemand wordt uitgesloten en waar iedereen, ongeacht beperking, afkomst of levensfase, zich welkom voelt en bijdraagt aan het geheel. Zo maken we inclusie tot iets wat we elke dag doen – in woord én in daad.

Richtinggevende uitgangspunten

Een inclusieve samenleving maakt ook duidelijk onderscheid tussen participatie en inclusie:

- Participatie betekent: meedoen binnen de bestaande structuren.
 - Inclusie betekent: de structuren zó aanpassen dat iedereen kán meedoen, ook wie nu nog buiten de boot valt.
- Met andere woorden: inclusie vraagt niet dat mensen zich aanpassen aan het systeem – het vraagt dat het systeem zich aanpast aan mensen.

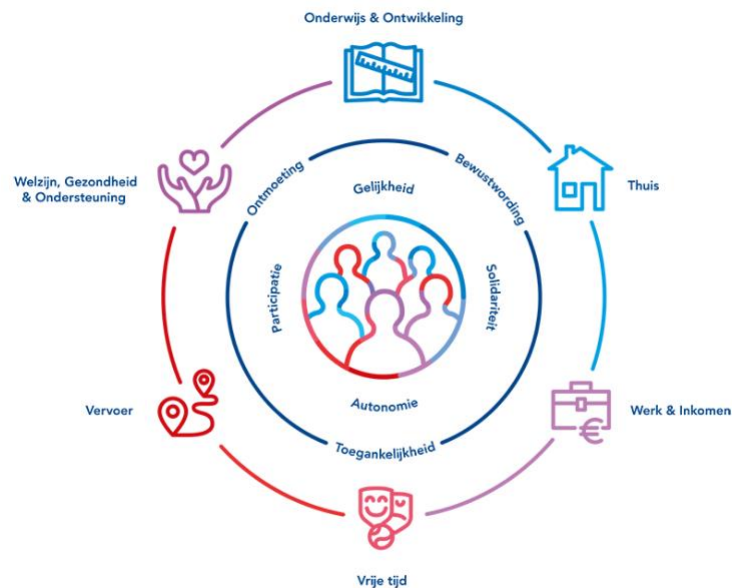
Belangrijke uitgangspunten van inclusie in deze agenda:

- Iedereen telt mee, niet ondanks verschillen, maar dankzij verschillen.
- Er is oog voor zichtbare én onzichtbare drempels.
- De nadruk ligt op vertrouwen, maatwerk en gelijkwaardigheid.
- Inclusie is niet iets dat 'klaar' is – het is een leerproces dat voortdurend aandacht vraagt.

3. Hoe is deze agenda tot stand gekomen

Index lokale inclusie agenda

Bij het opstellen van deze agenda hebben we gebruik gemaakt van de VNG Handleiding; Index Lokale Inclusie Agenda. Het VN-Verdrag heeft als doel dat Nederland toegankelijk en inclusief wordt voor iedereen. De samenleving moet ervoor zorgen dat de achterstanden die mensen met een beperking ervaren om volwaardig mee te kunnen doen, worden weggenomen.

Eerste ring de uitgangspunten:

De uitgangspunten die in de VNG handleiding worden gehanteerd om inclusief beleid vorm te geven zijn: **Gelijkheid** (Mensen met en zonder beperking hebben dezelfde rechten), **solidariteit** (Er is sprake van acceptatie en betrokkenheid tussen mensen met en zonder beperking), **autonomie** (Mensen met een beperking maken zelfstandig besluiten of worden ondersteund als zij daartoe niet in staat zijn) en **participatie** (Kinderen en volwassenen met een handicap doen mee).

Bij het maken van de Lokale Inclusie Agenda willen we deze uitgangspunten gebruiken als toetssteen. Voldoet het beleid aan deze uitgangspunten? Gaat het uit van gelijke rechten? Draagt het bij aan de autonomie van mensen met een beperking? Laat het zien dat we in de gemeenten uitgaan van solidariteit? Zorgt dit beleid ervoor dat echt iedereen naar behoefte kan deelnemen?

Tweede ring: centrale thema's / de voorwaarden:

Er is een aantal voorwaarden die noodzakelijk zijn om te komen tot een inclusieve samenleving n.l. **bewustwording**, **ontmoeting** en **toegankelijkheid**. Bewustwording is nodig om inwoners en medewerkers van een gemeente zich te laten realiseren dat er drempels in de samenleving zijn voor mensen met een beperking. Ontmoeting tussen mensen met en zonder beperking zorgt ervoor dat er begrip ontstaat voor de verschillende perspectieven van waaruit mensen denken. Mensen met en mensen zonder beperking. Toegankelijkheid is altijd een eerste voorwaarde om mee te kunnen doen. Wanneer het OV niet rolstoeltoegankelijk is, kun je niet naar je werk. Wanneer afspraken bij de gemeente alleen telefonisch gemaakt kunnen worden, kun je met een gehoorbeperking geen afspraken maken. Het moet dus voor iedereen mogelijk zijn ergens (letterlijk) toegang te krijgen en ook weer veilig weg te gaan.

Derde ring: de levensdomeinen

Een inclusieve samenleving heeft betrekking op verschillende aspecten van het leven van inwoners. In de Index Lokale Inclusie Agenda onderscheiden we zes levensdomeinen die voor iedereen van belang

zijn: **onderwijs & ontwikkeling, thuis, werk & inkomen, vrije tijd, vervoer en welzijn, gezondheid & ondersteuning.**

Bij de opstelling van onze Inclusie Agenda hebben we eerst op bovenstaande gebieden geïnventariseerd wat wij als gemeente al doen. (Dit wordt beschreven in Hoofdstuk 4; Waar staan we nu)

Analyse.

We hebben bestaande beleidsplannen geanalyseerd en geïnventariseerd wat er al gebeurt in de verschillende beleidsvelden van de afdeling Samenleving (Wmo, Jeugd, Participatie, Sport en Bewegen, Cultuur, Gezondheid en Onderwijs). We hebben alleen die activiteiten/ programma's opgenomen die voldoen aan de in de eerste ring genoemde uitgangspunten/ toetssteen **gelijkheid, solidariteit, autonomie en participatie**. De uitkomsten hiervan staan beschreven in hoofdstuk 4.

We hebben ons laten inspireren door de Quickscan van stichting Zet en door voorbeelden van omliggende gemeenten. De QuickScan is intern gemeente breed uitgevoerd op de volgende thema's; Bewustwording, toegankelijkheid, beleidsvorming, participatie en veiligheid. En op de beleidsvelden Wmo, Jeugd en Arbeid. De uitkomsten zijn vertaald in een overzicht van sterke en zwakke punten die opgenomen zijn in Hoofdstuk 4.

We hebben gesprekken gevoerd met de kerngroep uitvoeringsplan Wmo, betrokken ambtenaren en maatschappelijke partners. Hun aanbevelingen en opmerkingen zijn in deze Lokale Inclusie Agenda verwerkt.

Inspectie gemeentelijke gebouwen en accommodaties. De toegankelijkheidstoetsen die wij hebben laten uitvoeren zijn QuickScans en focussen enkel op de fysieke toegankelijkheid van 20 openbare gebouwen in eigendom van onze gemeente. Het gaat hierbij bijvoorbeeld over sportaccommodaties, MFA's, onderwijs en het gemeentehuis. Er is getoetst op bijvoorbeeld gehandicaptenparkeerplaatsen, toegankelijkheid, rolstoelvriendelijke toiletten. Conclusie en Uitwerking

Er is nadrukkelijk gekeken naar bestaande plannen en ambities op elkaar aansluiten, om te komen tot een realistisch uitvoerbare agenda.

QuickScan

Om het gemeentelijk beleid te toetsen aan het VN-verdrag en te bepalen op welke punten actie moet worden ondernomen is gemeente breed de QuickScan Inclusief beleid uitgevoerd (een uitgave van Stichting Zet). In deze QuickScan zijn de artikelen uit het VN-verdrag vertaald naar concrete vragen over het gemeentelijk beleid.

De QuickScan is gemeente breed uitgevoerd op de volgende thema's; Bewustwording, toegankelijkheid, beleidsvorming, participatie en veiligheid. En op de beleidsvelden Wmo, Jeugd en Arbeid.

Zie voor de uitwerking en conclusies hoofdstuk 4. Vervolgens hebben we de uitkomsten van deze QuickScan van stichting Zet ook meegenomen in de aanbevelingen voor de lokale inzet, zoals beschreven in hoofdstuk 6.

4. Inclusie in Eijsden-Margraten; wat doen we al

Overzicht per levensdomein

We hebben door middel van intern onderzoek geïnventariseerd wat de gemeente Eijsden-Margraten al doet op het gebied van inclusie en toegankelijkheid. We hebben hierbij gebruik gemaakt van de levensdomeinen uit het VN-verdrag rechten voor de mens. Binnen de verschillende levensdomeinen is gekeken naar de volgende onderdelen:

- Onderwijs en Ontwikkeling;
- Thuis;
- Werk en inkomen;
- Vrije tijd;
- Vervoer;
- Welzijn, gezondheid en ondersteuning;

Zoals in het vorige hoofdstuk is aangegeven hebben we alleen die activiteiten/ programma's opgenomen die voldoen aan de uitgangspunten/ toetssteen **gelijkheid, solidariteit, autonomie en participatie**.

Onderwijs en ontwikkeling	○ CJG 043 ○ Digi cafe ○ Huiswerkklas ○ Integraal Huisvestingsplan Onderwijs ○ Jeugd en gezinswerk ○ Kinderopvang ○ Knooppunten ○ Kunst en cultuureducatie op basisscholen (SKEM) ○ Leerlingenvervoer ○ LEA (lokaal educatieve agenda) ○ MQ scan ○ Onderwijsachterstanden beleid ○ Opvang Oekraïne?/ Taalklas ?? ○ Opvoedondersteuning / ○ Peuterspeelzalen ○ Programma's Bibliotheek (zie welzijn, gezondheid en ondersteuning)) ○ Schoolmaatschappelijk werk ○ Taalcafé ○ Versterken motorische vaardigheden basisschoolleerlingen ○ Vluchtelingenwerk ○ Voorschoolse educatie ○ Weerbaarheidstraining jongeren ○ Weerbaarheidstrainingen
Thuis	○ AED netwerk ○ Beschermd wonen ○ Culturele co-creatie en gebiedsontwikkeling met inwoners via kunst en cultuur, o.a. gericht op duurzame leefomgeving, sociale cohesie en eigenaarschap ○ ETHOS telling ○ Klimaatadaptatie ○ Leefomgeving (gezonde) ○ Maatschappelijke opvang ○ Onderzoek naar toegankelijkheid openbare/gemeentelijke gebouwen ○ Twee jaarlijkse schouw van de openbare ruimte ○ Platform Zorgvragers E-M is lid van de verkeerscommissie ○ Bij nieuwbouwplannen wordt de toegankelijkheid van de openbare ruimte meegenomen. ○ Veilig Thuis ○ Wmo (Woningaanpassingen/ hulp in de huishouding) ○ Woon-zorg visie ○ Zicht op thuis

Werk en Inkomen	○ Aangepast werk ○ Armoedebeleid ○ Beschut werk ○ Bibliotheek (zie welzijn) ○ Bijzondere bijstand ○ Consulent Welzijn participatie en schuldhulpverlening. ○ Detacheringsbanen ○ Humanitas ondersteuning administratie ○ Individuele inkomenstoeslag ○ Inburgering ○ Kindbudget voor het volgen van voortgezet onderwijs. ○ Kindpakket (Onderwijs, sport, cultuur en welzijn) ○ Klapperproject (Trajekt) ○ Kunst en cultuur als instrument voor sociale activering en participatie, bewustwordingsprojecten binnen sociale beleidsvelden, inzet van Urban Culture ter versterking van jongerenparticipatie ○ Level up ○ Minimaregelingen ○ Ondersteuning leer-werktraject ○ Participatieplaatsen ○ Persoonlijke begeleiding bij werk en inburgering ○ Proefplaatsen ○ Re-integratie (o.a. MTB, ANNEX en Podium 24) ○ Scholing ○ Schuldhulpverlening ○ Sociale activering ○ Studietoeslag ○ Tegemoetkoming premie aanvullende zorgverzekering ○ Tegemoetkoming maatschappelijke participatie ○ Werkervaringsplaatsen
Vrije tijd	○ Beweegpas ○ Actieve begeleiding inwoners naar beweegaanbod ○ In Beweging ○ Inzet buurtcoaches ○ Kunst en Cultuurvisie en uitvoeringsprogramma (o.a. KIEM-projecten, culturele routes, KunstPunt) ○ MBvO ○ Multifunctionaliteit accommodaties ○ Open Club ○ Speelvoorzieningen (beleid) ○ Sportaanbod ○ Sportakkoord ○ Sportcontainer ○ Subsidies voor verenigingen en inwonersinitiatieven ○ Urban culture ○ Verenigingen ○ Verenigingsondersteuning ○ Wandelgroepen

Vervoer	- o Automaatje in ontwikkeling - o Buurtbus - o IKS-bijdrage vervoersregeling - o Vervoer op maat - o Deelauto Greenwheels
---------	--

Welzijn, Gezondheid en Ondersteuning	- o Aanpak mentale gezondheid (GALA) - o Aanpak overgewicht (GALA) - o Antidiscriminatiebeleid - o Beleid Jeugd en Middelen / OKO - o Bibliotheek en programma's - o Laaggeletterdheid - o Leesbevordering - o Digitale inclusie - o Maatschappelijke vorming - o Buddyzorg Limburg - o Clientondersteuning - o CJG 043 - o Consulent welzijn Jeugd en Ouderen - o Culturele projecten gericht op mentale gezondheid en welzijn: - o Pas de Deux - o Samenwerking kunst en welzijn - o Doorbraakmethode - o Een tegen eenzaamheid - o Informatiepunt eenzaamheid - o Culturele programma's voor ouderen i.h.k.v. eenzaamheidsbestrijding - o Week van de ontmoeting - o GIA Regiovisie (Geweld in Afhankelijkheidsrelaties), o.a. Mensenhandel, VIA etc. - o Gemeentelijke website - o GGZ - o Huiskamers (informele zorg) - o Humanitas - o IKS-bijdrage vervoersregeling (indien bedoeld als onderdeel hiervan) - o Individuele begeleiding - o Integrale vroeghulp - o Inzet Poh Jeugd - o Integrale verordening - o Jeugd en Jongerenwerk - o Jeugdhulp - o JGZ - o JOGG - o Jeugd aan zet - o Jongeren Inlooppunt (JIP) - o Kansrijke Start - o Level Up Levanto - o Lokaal uitvoeringsplan jeugd - o Lokaal jeugdbeleid - o Maatjesproject Levanto
--------------------------------------	---

	○ Maatschappelijk werk ○ Mantelzorgcompliment ○ Mantelzorgondersteuning ○ Mantelzorgtest, ○ Onafhankelijke cliëntondersteuning ○ Ondervoeding ouderen ○ Opbouwwerk ○ Ondersteuning op maat ○ Partnergemeente Alzheimer – Je bent zelf het medicijn ○ Powerful Ageing ○ Regionaal gezondheidsbeleid ○ Sociale kaart en info voorliggende voorzieningen ○ Stichting Vrijwillige Hulpdienst ○ Suïcidepreventie ○ Toekomstcoach MEE ○ Transformatieplan Pluswijken ○ Uitvoeringsplan Wmo (Netwerkontwikkeling, Versterken informele zorg) ○ Valpreventie en valpreventieve beweegprogramma's ○ Versterken Informele zorg ○ Welzijn op recept ○ Wettelijke zorgplicht bibliotheek ○ Wet verplichte GGZ ○ Wmo ○ Deelname regionale samenwerking IKS Zuid-Limburg
Communicatie en Dienstverlening	○ Communicatie op taalniveau B1 ○ Informatiepunt Digitale Overheid. ○ Toegankelijkheid gemeentelijke website

Uitkomsten Quick Scan

Bewustwording en visie

Sterke punten	Aandachtspunten
Heldere visie: "Iedereen doet mee" staat centraal in beleid en uitvoeringsplannen.	Bewustzijn over consequenties zijn nog niet bij alle teams aanwezig.
Communicatie in B1-taalniveau, gebruik pictogrammen	Diversiteit in communicatie vaak alleen bij doelgroepgerichte thema's.
Diversiteit komt terug in communicatie en subsidieregels (toegankelijkheid als voorwaarde).	Niet alle medewerkers krijgen scholing/bewustwordingstrainingen.
Gemeente faciliteert platformen en netwerken (bijv. Platform Zorgvragers, Discriminatie.nl).	Oproep om positief te communiceren: wat levert inclusie op?
Scholing sociaal team (o.a. Omgekeerde Toets).	Inclusie heeft twee kanten: bestaande inwoners moeten openstaan, maar nieuwkomers moeten ook een actieve houding tonen.
Acties op scholen voor inclusieve cultuureducatie en bewustwording.	Gesloten gemeenschappen en traditioneel denken kunnen uitsluiting veroorzaken.
De gemeentelijke inzet voor ouderen is sterk ontwikkeld	Meer inzicht nodig in wat er onder de doelgroep leeft.
Binnen het team leeft de wens om inclusief beleid écht te laten landen in de uitvoering – en niet te laten stranden in goede bedoelingen.	Inclusie moet meer zijn dan woorden: hoe maak je het intrinsiek en tastbaar?
Inclusie wordt breed gezien: gezondheid, financiële middelen, netwerk, achtergrond, geaardheid, etc.	Structurele inzet op interne bewustwording noodzakelijk.
	Op basis van de cijfers Discriminatie.nl meer aandacht voor inclusiviteit

Toegankelijkheid

Sterke punten	Aandachtspunten
Toetsingskaders toegankelijkheid opgenomen in VTH-Beleidsplan 2025-2028.	Medewerkers krijgen geen training in bejegening van mensen met beperking.
Gemeente toetst eigen bouwplannen op toegankelijkheid.	Gemeente stimuleert respectvolle omgang bij ondernemers niet actief.
Budget meegenomen bij nieuwbouw/renovatie.	Actieprogramma toegankelijkheid nog niet concreet uitgewerkt.
Quickscan toegankelijkheid uitgevoerd.	Openbaar vervoer en bushaltes slechts deels toegankelijk.
Website voldoet aan toegankelijkheidsrichtlijnen en heeft vertaal- en voorleesfunctie.	
Aanwezigheid van gehandicaptenparkeerplaatsen bij belangrijke locaties.	
Bewustzijn over toegankelijkheid en de noodzaak om ook in gedrag en houding inclusief te zijn (bijv. receptie, ingang).	

Beleidsvorming en participatie

Sterke punten	Aandachtspunten
Betrokkenheid van Platform Zorgvragers en Adviesraad Sociaal Domein.	Beperkt zicht op aard en omvang inwoners met beperking.
Co-creatie en burgerparticipatie uitgangspunten in Beleidsvelden afdeling Samenleving	Consequenties voor mensen met beperking nog niet altijd systematisch meegenomen.
Samenwerking met regionale partners (o.a. IKS, regionaal beleid).	Beleidsontwikkeling en evaluatie met ervaringsdeskundigen nog niet optimaal.
Subsidies en ondersteuning stimuleren inclusieve activiteiten en participatie.	Betere integrale afstemming nodig tussen sociaal en fysiek domein (bijv. inrichting openbare ruimte).
Actief beleid binnen afdeling Samenleving met inclusiviteit als onderlegger	Ontmoeting is nodig om bewustwording te creëren.
Breed aanbod aansluitend op diverse behoeften	
Rijk en krachtig verenigingsleven als basis om inclusie lokaal te verankeren	
Kleinschaligheid en nabijheid: de kracht van elkaar kennen.	

Voorzieningen Wmo en Zorg

Sterke punten	Aandachtspunten
Inwoners weten de weg naar voorzieningen (sociaal team, website, folders).	Bereikbaarheid onderwijs en voorzieningen via OV niet altijd goed.
Aandacht voor niet-zichtbare beperkingen bij keukentafelgesprek.	
Medewerkers getraind in vraagverheldering en gebruik Omgekeerde Toets.	
Levensloopbestendig bouwen opgenomen in woningbouwbeleid.	
Breed aanbod voorzieningen en dagbesteding met nadruk op informele zorg.	
Ondersteuning mantelzorgers via respijtzorg, mantelzorgcompliment, Stichting MEE Zuid-Limburg.	

Onderwijs en Jeugd

Sterke punten	Aandachtspunten
Duidelijk aanspreekpunt via jeugdconsulenten en consulent welzijn jeugd.	Geen specifieke wijkgerichte aanpak voor kinderen/jongeren met beperking.
Goede doorverwijsmogelijkheden naar passende en gespecialiseerde zorg.	Onderwijsinstellingen worden niet expliciet gestimuleerd door gemeente.
Beleid voor meer inclusieve speelvoorzieningen.	Ervaringen van jeugdigen met beperking niet systematisch apart meegenomen.
Continuïteit bij overgang 18-/18+ via programma's als Toekomstcoach en Waakvlamfunctie.	
Regionaal jeugdbeleid breed afgestemd met stakeholders en cliëntenraden.	
Monitoring en evaluatie jeugdbeleid gebeurt periodiek.	

Arbeid

Sterke punten	Aandachtspunten
Gemeente stimuleert werkgevers via beschut werk en jobcoaching.	Geen voorbeeldfunctie bij aannemen medewerkers met beperking.
Creëert beschutte werkplekken en werkt samen met leer-werkbedrijven.	Geen expliciete aandacht in personeelsbeleid voor instroom en behoud.
Ondersteuning via vrijwilligerswerk, maatjesprojecten en sociale activering.	Gemeentecultuur niet uitnodigend; sollicitaties worden niet actief gestimuleerd.
Subsidies aan organisaties bevorderen educatie en participatie.	
Jaarlijkse analyse Wwb-bestand met oog voor mensen met beperking.	

Samenvattend

De reflecties tonen dat er in Eijsden-Margraten een stevige basis is voor inclusief beleid: de wil is er, de verbindingen tussen beleid en praktijk groeien, en er is ruimte voor ontwikkeling. Tegelijk vraagt het realiseren van echte inclusie om het doorbreken van oude patronen, het verbreden van perspectieven, versterken van interne samenwerking en het actief ondersteunen van partners en inwoners om mee te kunnen doen.

5. Wat willen we bereiken; Lokale Koers 2026-2030;

Lange termijn visie 2026-2030

De gemeente Eijsden-Margraten wil een samenleving zijn waarin niemand wordt buitengesloten en verschillen worden erkend als kracht. We streven naar een gemeenschap waarin inwoners – ongeacht beperking, afkomst, inkomen, leeftijd, levensbeschouwing of gezondheid – op een volwaardige manier kunnen deelnemen aan het dagelijks leven.

Inclusie is geen aparte taak, maar een vanzelfsprekend uitgangspunt in alles wat we doen. We bouwen aan een samenleving waarin beleid, dienstverlening én gemeenschapszin gericht zijn op **gelijkwaardigheid, vertrouwen en onderlinge verantwoordelijkheid**.

We beseffen dat inclusie niet alleen gaat over het wegnemen van drempels, maar ook over het voeren van het gesprek: over gewoontes, oordelen, tradities, verwachtingen en wederkerigheid. De gemeente is hierin een voorbeeld, verbinder en partner. Niet door alles voor mensen te regelen, maar door hen in staat te stellen om zelf keuzes te maken en hun plek in te nemen.

Deze visie vraagt om langdurige samenwerking tussen inwoners, maatschappelijke organisaties, verenigingen en gemeente – en om ruimte voor lokale verschillen en menselijke maat. Inclusie moet groeien vanuit ontmoeting, gedeeld eigenaarschap en het lef om bestaande patronen te bevragen.

Ambitie

Wij bouwen aan een gemeente waar inclusie geen extra aandachtspunt is, maar het uitgangspunt van alles wat we doen. Een gemeente waarin ieder mens – ongeacht leeftijd, achtergrond, gender, beperking of situatie – zich welkom voelt, erkend wordt in zijn of haar eigenheid en naar vermogen kan bijdragen aan de samenleving.

Onze ambitie is om van Eijsden-Margraten een plek te maken waar:

- **iedereen gelijke kansen krijgt om mee te doen**, naar vermogen én naar behoefte, ongeacht omstandigheden; we sluiten niemand uit op basis van leeftijd, gender, achtergrond, gezondheid, inkomen of beperking;
- **toegankelijkheid** de standaard is – fysiek, digitaal, sociaal én mentaal. Toegankelijkheid gaat over gebouwen, communicatie, dienstverlening én houding;
- **inclusie de gewoonte en een gedeelde verantwoordelijkheid is**; inclusie is integraal onderdeel van beleid en uitvoering; in communicatie, evenementen en subsidies. Iedereen – gemeente, inwoners, verenigingen, ondernemers en maatschappelijke partners – draagt bij aan een inclusieve samenleving;
- **de Lokale Inclusie Agenda** functioneert als kader en toetssteen voor beleid in alle domeinen. Het is geen apart beleidsterrein, maar een manier van werken en samenleven.
- **bewustzijn groeit door ontmoeting en gemeenschapskracht** actief wordt gestimuleerd;
- **we verenigingen, buurten en netwerken ondersteunen** om inclusie lokaal vorm te geven, niet als verplichting maar als gezamenlijke verantwoordelijkheid;
- waar we werken vanuit **vertrouwen en maatwerk**;
- én waar we **beleidsmatig en praktisch ruimte maken** voor wie dreigt buiten de boot te vallen.

We willen dit niet alleen als overheid realiseren, maar samen met inwoners, verenigingen, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Iedereen draagt bij – met zijn ervaring, initiatief, creativiteit of betrokkenheid. Zo werken we stapsgewijs aan een Eijsden-Margraten waarin niemand langs de kant hoeft te staan. Een gemeenschap die recht doet aan verschillen, maar altijd zoekt naar verbinding. Een plek waar we zeggen én laten zien: inclusie is iets wat we samen doen. Elke dag opnieuw.

6. Aanbevelingen voor lokale uitvoering

Aanbevelingen per thema

In dit hoofdstuk zijn aanbevelingen opgenomen die aansluiten bij de tweede en derde ring uit de VNG handleiding; index lokale inclusie agenda, zoals beschreven in hoofdstuk 3. De tweede ring geeft de voorwaarden die noodzakelijk zijn om tot een inclusieve samenleving te komen en de derde ring beschrijft de levensdomeinen waarop een inclusieve samenleving betrekking heeft.

Deze aanbevelingen

Voorwaarden / Centrale Thema's	Aanbevelingen
Bewustwording	Inclusie begint bij het herkennen van uitsluiting – zichtbaar en onzichtbaar
	Start een meerjarige bewustwordingscampagne “Iedereen hoort erbij”. Met specifieke aandacht voor herkomst. Maak daarbij gebruik van ervaringsverhalen.
	Train medewerkers (BOA's) in inclusieve communicatie en handelen, diversiteit en (on)bewuste uitsluiting
	Maak van inclusie een vast agendapunt in gemeentelijke beleidsontwikkeling en besluitvorming (college- en raadsvoorstellen)
	Publiekscampagne die inclusieve verhalen delen en stereotypen doorbreken
	Voorlichting (op scholen) over leven met een beperking of diversiteit.
	Werk samen met Discrimintaie.nl Limburg aan lokale voorlichting
Ontmoeting	Verbinding ontstaat in de praktijk, niet op papier
	Faciliteer bestaande en nieuwe laagdrempelige ontmoetingsplekken voor diverse groepen
	Stimuleer en ondersteun gemengde buurtinitiatieven en activiteiten die ontmoeting tussen verschillende groepen organiseren (bijv. intergenerationele activiteiten of taalmaatjes)
	Ondersteun verenigingen en netwerken bij het ontwikkelen van inclusief aanbod
	Stimuleer samenwerking tussen maatschappelijke organisaties, bewonersinitiatieven en gemeente.
Toegankelijkheid	Inclusie vereist dat mensen daadwerkelijk kunnen meedoen
	Toets en verbeter de fysieke toegankelijkheid van openbare gebouwen en voorzieningen.
	Waarborg de digitale toegankelijkheid van gemeentelijke website, communicatie en informatievoorziening op B1 niveau
	Invoeren van inclusieve aanhef in onze communicatie naar inwoners
	Toetsingskader voor toegankelijkheid / toegankelijkheidscheck bij projectplannen / gemeentelijke (bouw) plannen ???
	Bekendheid van meldpunt discriminatie vergroten
	Onderzoek de behoefte aan het aantal gehandicaptenparkeerplaatsen

Aanbevelingen per levensdomein

Levensdomein	Aanbevelingen
Onderwijs en Ontwikkeling	
	• Werk aan gelijke kansen vanaf de voorschool: inzet op een kansrijke start.
	• Zet in op toegankelijke leerroutes voor kinderen met extra ondersteuningsbehoeften.
	• Bevorderen samenwerking po het gebied van jeugdzorg en passend onderwijs.
	• Toegankelijke kinder- en buitenschoolse opvang
	• Leven lang leren toegankelijk maken voor iedereen inclusief mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt.
	• Inzetten op sociaal-emotionele ontwikkeling via weerbaarheidstrainingen
	• Optimaliseren knooppunten VO/PO
Thuis	
	• Stimuleer levensloopbestendig, betaalbaar en toegankelijk bouwen van woningen.
	• Stimuleer bewonersinitiatieven die gericht zijn op inclusieve woonvormen.
	• Geef in ontwikkeling van (nieuwbouw) projecten prioriteit aan ontmoetingsplekken en sociale veiligheid.
	• Ondersteun inwoners bij zelfstandig wonen (reablement/bewegen/PA/Wmo voorzieningen)
	• Ondersteun en versterk het anders organiseren (informeel) van zorg in kleine kernen
	• Uitvoering geven aan het uitvoeringsprogramma Woonzorgvisie Eijdsen-Margraten 2024-2030
	• PlusWIJK Eijdsen; anders organiseren van de zorg
Werk en Inkomen	
	• Faciliteer toegankelijke informatie over minimaregelingen en ondersteuning
	• Gebruik voorliggende voorzieningen (vrijwilligerswerk) als opstap naar werk
	• Faciliteer toegankelijke gemeentelijke dienstverlening op het gebied van werk en inkomen.
	• Armoede ???
Vrije tijd	
	• Stimuleer inclusief aanbod in sport, cultuur en recreatie.
	• Ontwikkel het programma Iedereen kan Sporten (IKS)
	• Zorg voor een financiële drempelverlaging voor het meedoen aan activiteiten
	• Ondersteun verenigingen bij het omgaan met diversiteit. Via verenigingsondersteuner
	• Promoot het gebruik van openbare ruimte voor vrije en laagdrempelige activiteiten
	• Ondersteunen bij vervoer naar vrijetijdsvoorzieningen.
	• Subsidievoorwaarden koppelen aan inclusiviteit
Vervoer	
	• Stimuleer en communiceer over de inzet van alternatieve vervoersmiddelen
	• Zorg voor duidelijke informatie en gebruiksvriendelijke systemen voor doelgroepen.
	• Fiets en wandelroutes toegankelijker maken.

	• Infrastructuur rondom haltes aanpassen voor mensen met een beperking?
Welzijn, gezondheid en ondersteuning	
	• Werk integraal in beleid, uitvoering en domein overstijgend
	• Zet in op mentale gezondheid en veerkracht, vooral bij jongeren
	• Versterk de rol van preventie binnen het sociaal domein.
	• Maak de thema's eenzaamheid en mentale gezondheid (vooral bij jongeren) onderdeel van regulier beleid binnen de afdeling samenleving.
	• Zorg voor toegankelijke voorzieningen, fysiek en digitaal